

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/17/2015
Identifikačné číslo spisu:	8111230332
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8111230332.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: HND Software s. r. o., so sídlom Soľnobanská 7, 080 05 Prešov, IČO: 45 940 681, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou HMG LEGAL, s. r. o., so sídlom Štefanovičova 12, 811 04 Bratislava, IČO: 35 885 459, proti žalovanému: J., so sídlom XX O. C., identifikačné číslo SIRET: 78435733700012, právne zastúpenému advokátskou kanceláriou Allen & Overy Bratislava, s. r. o., so sídlom Eurovea Central 1, Pribinova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 35 857 897, o zaplatenie 1 595 772 471,22 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 18Cb/117/2011, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. januára 2015 č. k. 1Cob/88/2014-1169, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvého stupňa“) uznesením z 28. októbra 2014 č. k. 18Cb/117/2011-1144 zamietol námietku nedostatku právomoci a miestnej príslušnosti Okresného súdu Prešov a určil, že právomoc a miestna príslušnosť Okresného súdu Prešov v právnej veci vedenej pod sp. zn. 18Cb/117/2011 je daná.

Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa návrhom z 3. novembra 2011, doplneným 4. novembra 2011, 23. novembra 2011 a 12. decembra 2011 domáhal, aby súd vydal európsky platobný rozkaz, ktorým by uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 1 595 772 471,22 eur spolu s príslušenstvom titulom náhrady škody spôsobenej porušením povinnosti zabezpečiť vedenie arbitráže. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že právomoc súdu vyplýva z čl. 5 a čl. 24 Nariadenia Brusel I, vecná príslušnosť je daná na základe ustanovenia § 9 ods. 1 O. s. p. a miestna príslušnosť je založená na základe ustanovenia § 88 ods. 2 O. s. p.

Platné procesné právo výslovne upravuje len postup súdu pri zistení nedostatku právomoci. V rámci doterajšej praxe sa súde s námietkou nedostatku právomoci vysporiadávajú v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej. V zmysle aktuálnej rozhodovacej činnosti súdov potreba vydania osobitného rozhodnutia nevyhovujúceho vznesenej námietke vyplýva zo zásady procesného práva, v zmysle ktorej každé

podanie treba vecne vybaviť. Právom účastníka namietajúceho právomoc súdu je poskytnutie dôvodov pre odlišný názor súdu. Takýmto poskytnutím dôvodov je spravidla len súdne rozhodnutie. Súd prvého stupňa skonštatoval, že jeho právomoc a miestna príslušnosť je daná, pričom vyplýva z mimozmluvnej mimozáväzkovej zodpovednosti žalovaného, ako aj zo všeobecnej doktríny, ktorá určuje právomoc nielen podľa toho, kde škoda vznikla, ale aj kde sa škoda prejavila.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 14. januára 2015 č. k. 1Cob/88/2014-1169 zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že konanie zastavil (§ 220 O. s. p.) a vrátil vec súdu prvého stupňa na rozhodnutie o náhrade trov konania. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že vydaním európskeho platobného rozkazu vydanému v preskúmvanej veci a ani podaním odporu proti nemu, nedošlo k založeniu právomoci súdov Slovenskej republiky podľa Nariadenia Brusel I. To isté platí aj pre účasť žalovaného na súdom následne nariadených pojednávaniach, ktorých predmetom bola výlučne otázka právomoci súdov Slovenskej republiky na rozhodovanie v tejto veci. Za týchto okolností bol prvostupňový súd povinný skúmať existenciu svojej právomoci na rozhodovanie v tejto veci podľa čl. 2 a čl. 5 Nariadenia Brusel I.

V danom prípade žalobca rozporuplne v podanom návrhu tvrdil, že právomoc súdov Slovenskej republiky je daná v dôsledku toho, že sa jedná o vec týkajúcu sa kvázideliktnej zodpovednosti, a preto môže byť osoba, ktorá má bydlisko na území iného členského štátu, žalovaná na súde miesta, kde došlo alebo môže dôjsť ku škodnej udalosti. Odvolací súd uviedol, že pojem deliktnej alebo kvázideliktnej zodpovednosti je potrebné vnímať ako nezávislý koncept, ktorý sa vzťahuje na všetky žaloby, ktoré majú za cieľ založiť zodpovednosť žalovaného, a ktoré nesúvisia so zmluvou v zmysle čl. 5 ods. 1 Nariadenia Brusel I. Ak sa spor týka zmluvy, je daná právomoc súdu podľa čl. 5 ods. 1 Nariadenia Brusel I a ak ide o mimozmluvnú zodpovednosť, je daná právomoc podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia Brusel I. V tomto sa deliktnej zodpovednosť odlišuje od náhrady škody za porušenie zmluvnej povinnosti podľa práva Slovenskej republiky, keďže je vnímaná ako mimozmluvný záväzok a nie ako nárok vyplývajúci zo zmluvy. Rozsah pojmu delikt podľa Nariadenia je širší než je tomu v prípade náhrady škody podľa slovenského práva. Kvázidelikt sa od deliktu odlišuje tým, že sa nie vždy vyžaduje protiprávne konanie zo strany odporcu. Typickým príkladom kvázideliktu je nárok z bezdôvodného obohatenia alebo konania bez príkazu.

Za miesto, kde došlo alebo mohlo dôjsť ku škodnej udalosti, sa môže považovať jednak miesto, kde došlo k udalosti, ktorá právo na odškodnenie zakladá, ale môže ním byť aj miesto, kde fakticky došlo ku škode. V zmysle rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) C-364/93 a C-168/02 nemôže byť založená právomoc prvostupňového súdu z dôvodu tvrdeného žalobcom, že jeho právny predchodca pocítil ujmu v dôsledku činnosti žalovaného v mieste svojho vtedajšieho sídla. Bolo by tomu aj v prípade, ak by išlo o nároky týkajúce sa zodpovednosti za porušenie inej než zmluvnej povinnosti.

Vychádzajúc z výkladu pojmu delikt a kvázidelikt Súdny dvorom a z označenia predmetu konania uvedeného v návrhu na vydanie európskeho platobného rozkazu odvolací súd skúmal, či je daná výnimka zo všeobecnej zásady o právomoci súdu v zmysle čl. 5 ods. 1 Nariadenia Brusel I, podľa ktorého osoba, ktorá má bydlisko na území niektorého členského štátu, môže byť žalovaná v inom členskom štáte v prípade poskytovania služieb, na území toho členského štátu, kde služby podľa zmluvy boli alebo mali byť poskytnuté. Keďže v danom prípade žalobca tvrdil, že ide o nároky z porušenia zmluvy, pričom služba v preskúmvanej veci mala byť poskytnutá v Rakúskej republike - vo Viedni, nemôže byť založená právomoc slovenských súdov podľa čl. 5 ods. 1 Nariadenia Brusel I.

Odvolací súd mal za to, že neboli splnené podmienky pre založenie právomoci súdov Slovenskej republiky na rozhodovanie o podanej žalobe, keďže nie sú splnené podmienky pre aplikáciu niektorej z výnimiek stanovených v čl. 5 Nariadenia Brusel I a zásada právomoci súdu členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko stanovená v čl. 2 Nariadenia, nebola prelomená ani cez čl. 24 Nariadenia. Preto odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že konanie podľa § 104 ods. 1 O. s. p. zastavil pre nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky na rozhodnutie v tejto veci.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodov, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odňatie možnosti konať pred súdom odôvodnil žalobca tým, že odvolací súd nenariadil na prejednanie odvolania pojednávanie, v dôsledku čoho konal v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 písm. a/ a d/ O. s. p., kedy mal obligatórne nariadiť pojednávanie. Odvolací súd vôbec neuviedol, z akého dôvodu prejednal vec bez nariadenia pojednávania, a nezaoberal sa skutočnosťou, či nie sú v danom prípade splnené zákonné podmienky, za ktorých je súd povinný vždy nariadiť pojednávanie. Svojim rozhodnutím sa pritom absolútne zásadným spôsobom odklonil od záverov súdu prvého stupňa, ktorý v rozhodnutí z 28. októbra 2014 rozhodol, že je daná právomoc slovenského súdu. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, žalobcovi odňal právo namietat správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. Pritom je potrebné zvážiť aj časový aspekt, keď súd prvého stupňa rozhodol 28. októbra 2014, žalovaný podal odvolanie 26. novembra 2014 a odvolací súd o ňom rozhodol dňa 14. januára 2015 - t. j. v extrémne krátkom čase bez toho, aby umožnil žalobcovi vyjadriť sa vo veci bez neriadenia pojednávania, bez vysporiadania sa s argumentáciou žalobcu, ako aj s právnymi posudkami predloženými v konaní. Povinnosť nariadiť pojednávanie v odvolacom konaní vidí žalobca v tom, že jednak ide o zložitejšiu vec s prítomnosťou cudzieho prvku a zároveň je to v záujme všetkých účastníkov rozhodcovského konania, ktoré sa v poslednom období značne rozmáha a je kritizované.

Podľa žalobcu je konanie postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tento dovolací dôvod odôvodnil žalobca tým, že odvolací súd rozhodoval o odvolaní meritórne, hoci mal odvolanie odmietnuť (rozhodnutie súdu prvého stupňa je nadbytočné), odvolací súd porušil ustanovenia o dokazovaní tým, že vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy a že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné.

K nepreskúmateľnosti rozhodnutia dovolateľ uviedol, že napadnuté rozhodnutie je nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu, ktorého výsledkom je aj predvídateľné rozhodnutie pre účastníkov konania. Týmto spôsobom bola porušená taktiež právna istota žalobcu, nakoľko rozhodnutie je prekvapivé. Odvolací súd sa pritom nevysporiadal ani so základnou otázkou, a to či ide o zmluvný alebo mimozmluvný vzťah a či ide o tzv. kvázideliktuálnu zodpovednosť alebo deliktuálnu zodpovednosť. Zodpovedanie týchto otázok je pritom elementárne pre určenie, či je daná právomoc slovenského súdu v konaní. Z rozhodnutia nie je vôbec zrejmé, ako sa odvolací súd vysporiadal s procesnými návrhmi a vyjadreniami žalobcu k otázke právomoci, ako aj k právnym stanoviskám a ani s ďalšími právne relevantnými tvrdeniami žalobcu ohľadne splnenia podmienok právomoci slovenského súdu podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia Brusel I.

Nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom vidí žalobca v tom, že svojim konaním odopiera žalobcovi právo uskutočniť voľbu súdu, na ktorý podá návrh na začatie konania, pretože ustanovenie čl. 5 ods. 1 Nariadenia nie je nadradené čl. 5 ods. 3 Nariadenia, ako to nesprávne tvrdí odvolací súd. Žalobca nikdy v konaní netvrdil, že by medzi ním a žalovaným existoval zmluvný vzťah. Vzhľadom na autoritu a charakter činnosti rozhodcovského súdu je vylúčené, aby tieto strany boli v rovnocennom postavení. Zároveň nemožno súhlasiť ani s odvolaním sa na údajné zmluvné určenie uvedené vo formulári na vydanie európskeho platobného rozkazu, nakoľko pri definícii pohľadávky žalobca v poznámke uviedol, že ide o škodu spôsobenú porušením povinnosti zabezpečiť vedenie arbitráže, nie však ako zmluvný vzťah ale ako dôsledok deliktneho konania.

Zároveň žalobca uviedol, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí iba definoval pojem deliktu a kvázideliktu, ale žiadnym spôsobom nesubsumoval konanie žalovaného - rozhodcovského súdu ako

deliktu, resp. kvázideliktu a neurčil, či ide o otázku záväzkovej alebo mimozáväzkovej zodpovednosti. Rovnako tak odvolací súd neurčil miesto, kde došlo alebo mohlo dôjsť ku škodnej udalosti. Poňatie mimozmluvnej zodpovednosti podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia v zmysle komunitárneho výkladu sa významne odlišuje od pojmu náhrady škody za porušenie zmluvnej povinnosti podľa slovenského práva.

Neobstoí ani odvolanie krajského súdu na čl. 26 Nariadenia, ktoré podľa názoru odvolacieho súdu má ukladať súdu rozhodnúť o svojej právomoci. Podľa žalobcu v predmetnom konaní nie sú splnené predpoklady na jeho aplikáciu, pretože žalovaný sa zúčastnil konania, bol aktívnym účastníkom súdneho konania, ktorý podal odpor voči európskemu platobnému rozkazu, vyjadroval sa vo veci a zúčastňoval sa pojednávaní, preto čl. 26 ods. 1 Nariadenia na daný prípad nemožno aplikovať.

Žalobca v dovolaní uviedol, že neexistovali dôvody na vydanie rozhodnutia o právomoci, lebo ak sú splnené procesné podmienky, súd o tom nevydáva samostatné rozhodnutie. Kladný záver sa prejaví tak, že sa začne zaoberať vecou samou. Okresný súd skúmal procesné podmienky od začatia konania a keďže dospel k záveru, že je daná právomoc súdu na prejednanie a rozhodnutie veci, začal konať vo veci samej. Z uvedených dôvodov je preto vydanie uznesenia o existencii právomoci nadbytočným procesným úkonom zo strany súdu, ktorý je v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko súdy otázku existencie právomoci vyhodnocujú už na začiatku súdneho konania ako jednu zo základných podmienok konania.

Žalobca v dovolaní namietal aj nesplnenie formálnych náležitostí odporu voči európskemu platobnému rozkazu. Plná moc na zastupovanie v konaní udelená právnomu zástupcovi žalovaného neobsahuje identifikáciu osoby, ktorá ju podpísala za žalovaného s uvedením jej mena a priezviska, osvedčenie jej podpisu, preukázanie oprávnenia tejto osoby konať z titulu svojej funkcie v mene žalovaného a verifikáciu jej procesnej spôsobilosti v zmysle francúzskych hmotnoprávných predpisov v spojení s interným predpisom žalovaného. Vzhľadom na skutočnosť, že podaný odpor nebol podaný pasívne legitimovaným subjektom, nespĺňa formálne náležitosti podania v zmysle čl. 16 ods. 5 Nariadenia o európskom platobnom rozkaze v spojení s čl. 26 Nariadenia o európskom platobnom rozkaze a § 20 a § 42 ods. 3 O. s. p., a preto nie sú dané účinky podania odporu v zmysle čl. 17 Nariadenia o európskom platobnom rozkaze.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 239 ods. 3 O. s. p. prípustné, nakoľko ide o rozhodnutie o príslušnosti. Termín, ktorý zákonodarcou použil v § 239 ods. 3 O. s. p. je potrebné vykladať ako zahŕňajúci aj uznesenie o právomoci. Pojmy právomoc a medzinárodná príslušnosť sú synonymá. Žalovaný pritom poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Ndc/12/2012. Záver o neprípustnosti dovolania podľa žalovaného vyplýva aj zo systematického a účelového výkladu zákona. Ustanovenie § 239 ods. 3 O. s. p. vylučuje prípustnosť dovolania proti určitým procesným rozhodnutiam a konkrétne aj uzneseniam o procesných podmienkach. Príslušnosť, či už medzinárodná, vecná alebo miestna, je takouto procesnou podmienkou. Žalovaný taktiež poukázal na český preklad Nariadenia Brusel I, ktorý používa pojem príslušnosť a nie pojem právomoc.

K dovolacím vadám podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. žalovaný uviedol, že tieto sú neopodstatnené. Žalobca mal možnosť vyjadriť sa k odvolaniu žalovaného, pričom túto svoju možnosť nevyužil. K námietke týkajúcej sa rozhodnutia v extrémne rýchlom čase uviedol, že táto námietka je prekvapujúca, keďže v súlade so zásadou hospodárnosti občianskeho súdneho konania je vítané, ak odvolací súd rozhodol podľa možnosti rýchlo a efektívne. Podľa žalovaného nebol daný zákonný dôvod, aby odvolací súd nariadil pojednávanie, odvolací súd nevykonával dokazovanie a vychádzal výlučne zo spisového materiálu.

K existencii právomoci v prípade zmluvného nároku žalovaný uviedol, že žalobca v dovolaní opätovne tvrdí, že jeho domnelý nárok nemá zmluvný charakter, a preto sa nemá aplikovať čl. 5 ods. 1 Nariadenia. Napriek tomu nevysvetlil, prečo sa domáhal vydania európskeho platobného rozkazu, ktorého vydanie je v prípade mimozmluvného nároku jednoznačne vylúčené. Zároveň žalovaný poukázal

na skutočnosť, že v návrhu na vydanie európskeho platobného rozkazu žalobca uviedol, že sa pohľadávka týka dodania poškodeného tovaru alebo nekvalitných služieb podľa zmluvy o poskytovaní služieb.

Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že vzťah medzi účastníkmi konania a rozhodcovskou inštitúciou je vzťahom zmluvným. Aj podľa judikatúry Súdneho dvora poskytujú rozhodcovia účastníkom služby. Ak ide o služby, musí mať ich poskytnutie zmluvný základ. Služby totiž nemožno poskytovať ako civilný delikt.

Keďže domnelý nárok uplatňovaný žalobcom má zmluvný charakter, slovenské súdy zjavne nemajú právomoc, pretože tá je podľa čl. 5 ods. 1 Nariadenia daná miestom zmluvného plnenia. Poskytovanie služieb súvisiacich s rozhodcovským konaním vykonával sekretariát so sídlom v Paríži a miestom rozhodcovského konania bola Viedeň. Žiadne služby neboli poskytované na území Slovenskej republiky.

Ak by sa aj pri určení právomoci malo vychádzať z ustanovenia čl. 5 ods. 3 Nariadenia Brusel I, ani v takom prípade by nebola daná právomoc slovenských súdov. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že miesto vzniku škody nemožno vykladať ako sídlo poškodeného, ak primárna škoda, vznikla v inom členskom štáte. Miesto, kde došlo k skutočnosti zakladajúcej mimozmluvný nárok, neznamenať sídlo navrhovateľa alebo akékoľvek miesto, kde môže účastník pocítiť negatívne dôsledky udalosti, ktorá už spôsobila ujmu inde, pretože takáto interpretácia by vo väčšine prípadov viedla k založeniu právomoci súdov v štáte sídla navrhovateľa (rozhodnutie Kronhofer). Miesto, kde došlo ku skutočnosti zakladajúcej mimozmluvný nárok, nemožno interpretovať tak, že zahŕňa miesto, kde poškodený podľa svojho tvrdenia utrpel finančnú škodu vyplývajúcu z primárnej ujmy vzniknutej a poškodeným utrpenej v inom zmluvnom štáte. Takáto interpretácia by mohla viesť k priznaniu právomoci súdu v mieste, ktoré nemá vôbec žiadnu súvislosť s predmetom sporu (rozhodnutie Marinari).

K vydaniu rozhodnutia o procesných podmienkach žalovaný uviedol, že takéto rozhodnutie predstavuje hospodárny úkon, ktorý zabránil vynaloženiu mimoriadne veľkých trov konania. Takéto rozhodnutie je v konečnom dôsledku v súlade so zásadou hospodárnosti konania a s právom na spravodlivý proces.

Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia, žalovaný uviedol, že odvolací súd svoj záver dôkladne odôvodnil, pričom jasne uzavrel, že nie je daná právomoc slovenských súdov.

K namietanej skutočnosti, že odpor nebol údajne podaný pasívne legitimovaným subjektom kvôli nedostatkom procesného plnomocenstva, žalovaný uviedol, že za neho je oprávnený v tejto veci konať generálny tajomník (secretary general), H. O., ktorý podpísal v mene žalovaného plnomocenstvo pre právneho zástupcu v tejto veci. Zároveň žalovaný uviedol, že žiadny právny predpis Slovenskej republiky neukladá povinnosť, aby plnomocenstvo obsahovalo osvedčenie podpisu konajúcej osoby. Žalovaný poukázal na skutočnosť, že ani žalobca nepredložil plnomocenstvo na zastupovanie v konaní s osvedčeným podpisom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013,

6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti, ktorá spolu s interpretačnou praxou dovolacieho súdu (tiež ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva) sleduje zachovanie jedného zo základných princípov právneho štátu - princípu právnej istoty.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa. Podľa § 239 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, a proti uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c <.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c <./ V zmysle § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O. s. p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

So zreteľom na charakter dovolania žalobcu (napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu) ako aj vyjadrenia žalovaného k dovolaniu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v zmysle § 239 ods. 1 O. s. p. procesne prípustné, nakoľko ide o uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa.

Pokiaľ ide o otázku „medzinárodnej príslušnosti“ uvádzanej v Nariadení Brusel I, tento pojem treba vykladať autonómne a nie podľa toho, ako sa pojem príslušnosť vykladá podľa vnútroštátneho práva.

„Medzinárodná príslušnosť“ podľa Nariadenia Brusel I predstavuje pojem, ktorým sa určuje, súdy ktorého štátu sú oprávnené prejsť konkrétny spor, čiže ide o určenie právomoci súdov konkrétného členského štátu.

Medzinárodná príslušnosť a právomoc sú synonymá, ako to vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Ndc/12/2012, prípadne aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Cdo/1849/2013. Pojem medzinárodná príslušnosť, resp. právomoc v zmysle Nariadenia je potrebné chápať aj v zmysle ustanovení § 7 a § 104 O. s. p., podľa ktorých súdy rozhodujú spory, ktoré patria do právomoci slovenských súdov a ak nejaká vec aj v zmysle Nariadenia Brusel I nepatrí do právomoci slovenských súdov, súd konanie pre nedostatok právomoci zastaví.

Rozhodnutím o príslušnosti podľa § 239 ods. 3 O. s. p. je potrebné rozumieť rozhodnutie, ktorým sa

rozhoduje o príslušnosti v zmysle vnútroštátneho procesného práva (čiže miestna príslušnosť, vecná príslušnosť, prípadne kauzálna príslušnosť). Rozhodnutie o právomoci (medzinárodnej príslušnosti) nie je možné zaradiť medzi rozhodnutia uvedené v § 239 ods. 3 O. s. p.

Ak nie je rozhodnutie o právomoci uvedené v § 239 ods. 3 O. s. p. a dovolaním je napadnuté „zmeňujúce“ rozhodnutie o právomoci, je dovolanie procesné prípustné v zmysle § 239 ods. 1 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) najprv skúmal, či došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 ods. 1 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 ods. 1 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolať procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/, e/ a g/ O. s. p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť súdy, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Súdna ochrana sa poskytuje v materiálnom ponímaní, čo tiež znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu, alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Súdna ochrana nie je poskytovaná formálne. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či procesný úkon z uplatnenia ktorého bol účastník vylúčený, mal podstatný vplyv na ďalšie konanie. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok rozhodovacej činnosti súdu, ani v ňom vyslovený právny názor, s ktorým sa účastník nestotožňuje. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, do ktorej patria tzv. procesné rozhodnutia.

Vo vzťahu k námietke dovolateľa týkajúcej sa nečakaného rozhodnutia odvolacieho súdu, táto námietka je neopodstatnená, nakoľko v celom priebehu súdneho konania sa skúmala výlučne právomoc slovenských súdov na konanie a rozhodovanie vo veci. Pokiaľ ide o nečakané (prekvapivé) rozhodnutie odvolacieho súdu, nakoľko sa odklonilo od rozhodnutia súdu prvého stupňa, najvyšší súd uvádza, že v prípade procesných rozhodnutí je vylúčená aplikácia ustanovenia § 213 ods. 2 O. s. p. Povinnosť postupovať v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia má odvolací súd, ak nárok, ktorý je predmetom konania, treba posúdiť podľa iného ustanovenia právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvého stupňa.

To znamená, že nárok treba posúdiť podľa úplne iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvého stupňa, alebo podľa toho istého právneho predpisu, ale podľa iného ustanovenia. Súčasne musí byť splnená aj druhá zákonná podmienka, že je toto iné zákonné ustanovenie rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci. Aplikácia § 213 ods. 2 O. s. p. sa týka výlučne hmotnoprávneho posúdenia uplatneného nároku a nie skúmania procesných podmienok.

Odvolací súd nebol povinný nariadovať pojednávanie, nakoľko išlo o odvolanie voči uzneseniu, pričom procesný postup pri rozhodovaní o odvolaní voči uzneseniu súdu prvého stupňa je upravený § 214 ods. 2 O. s. p. Dôvody nariadenia odvolacieho pojednávania uvedené v § 214 ods. 1 O. s. p. sa týkajú jedine prejednávania odvolania voči rozhodnutiu vo veci samej, teda ak sa rozhoduje o odvolaní voči rozsudku prvého stupňa. Navyše odvolací súd nevykonával ani nezopakoval dokazovanie, skúmal iba či sú splnené procesné podmienky. Taktiež nie je daný dôležitý verejný záujem pre nariadenie odvolacieho pojednávania, vzhľadom na druh žaloby, účastníkov konania a predmet konania a vo vzťahu ku konkrétnej požadovanej veci. Verejný záujem musí byť formulovaný vo vzťahu ku konkrétnej posudzovanej záležitosti a musí byť presvedčivo odlišný od záujmu súkromného.

Ak žalobca v dovolaní namietal, že odvolací súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom tým, že rozhodol bez toho, aby mu umožnil vyjadriť sa vo veci, dovolací súd uvádza, že aj táto námietka dovolateľa je neopodstatnená. Žalobcovi bolo súdom prvého stupňa zaslané odvolanie žalovaného voči uzneseniu z 28. októbra 2014. Odvolanie žalovaného bolo doručené žalobcovi prostredníctvom ním zvoleného právneho zástupcu 1. decembra 2014. Žalobca mal dostatočný priestor pre vyjadrenie sa k odvolaniu žalovaného pred rozhodnutím odvolacieho súdu, pričom toto svoje procesné oprávnenie nevyužil. Nie je pritom možné stotožňovať nečinnosť účastníka konania s odňatím možnosti konať pred súdom.

Za odňatie možnosti konať pred súdom podľa 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. sa podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje aj zastavenie konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky v postupe všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia právomoci súdu, treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (obdobne I. ÚS 37/95), v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (denegatio iustitiae), čo je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ak súd zastaví konanie z dôvodu nedostatku právomoci, i keď pre tento procesný postup neboli dané predpoklady, odníme účastníkovi konania možnosť pred súdom konať (R 82/2002).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto skúmal, či v danej veci je alebo nie je daná právomoc slovenských súdov na rozhodnutie vo veci.

Pre posúdenie právomoci súdu v danej veci je potrebné vychádzať z Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach v znení neskorších zmien a doplnkov (Nariadenie Brusel I, ďalej aj „Nariadenie“ alebo „Nariadenie Brusel I“), a to s ohľadom na znenie čl. 66 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Nariadenie Brusel I bis), podľa ktorého sa na konania začaté do 10. januára 2015 použijú ustanovenia Nariadenia Brusel I.

Základné pravidlo pre určenie právomoci súdu v cezhraničných sporoch je upravené v čl. 2 bod 1 Nariadenia Brusel I, podľa ktorého, ak nie je v nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.

Výnimku z tohto všeobecného pravidla predstavuje čl. 3 bod 1 Nariadenia, v zmysle ktorého osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly. (čl. 5 - 24 Nariadenia).

Pri istej miere zjednodušenia možno typy právomocí podľa Nariadenia rozdeliť takto: všeobecná,

osobitná (alternatívna), špeciálna, výlučná a určená dohodou účastníkov právneho vzťahu. Súdny dvor trvá na tom, že všeobecné určenie právomoci je základom systému a že osobitné právomoci sa uplatnia len ako odchýlky od základnej zásady, a teda sa musia vykladať reštriktívne, t. j. len v rozsahu výslovne zakotvených možností.

Osobitná právomoc popri všeobecnom kritériu bydliska žalovaného v členskom štáte predstavuje alternatívu, ktorá umožňuje žalobcovi zvoliť si, či podá žalobu na súde štátu odlišného od štátu žalovaného. Táto právomoc sa spravuje čl. 5 až 7 Nariadenia. Zatiaľ čo všeobecné kritérium je založené na väzbe medzi žalovaným a súdom, osobitné kritéria uznávajú väzbu medzi samotným sporom a súdom, na ktorom možno začať konanie. Tieto právomoci odrážajú zásadu efektívneho vedenia konania a sú opodstatnené len v prípadoch, keď v súvislosti s konaním existuje dostatočná väzba medzi sporom a súdom, na ktorý sa má podať žaloba, a to z hľadiska vykonávania dôkazov alebo vedenia konania, alebo s cieľom zabezpečiť lepšiu ochranu záujmov účastníkov, proti ktorým konanie smeruje.

Určenie právomoci podľa čl. 5 až 7 Nariadenia však nie je ponechané výlučné na vôli žalobcu, ale musí byť určená na základe presne stanovených kritérií aj s ohľadom na ochranu žalovaného, aby mal vedomosť, na súde ktorého členského štátu bude zažalovaný v prípade porušenia svojich zmluvných alebo mimozmluvných povinností.

Podľa čl. 5 ods. 1 Nariadenia, osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte:

- a) v zmluvných veciach na súde podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;
- b) na účely tohto ustanovenia, ak sa účastníci zmluvy nedohodli inak, je miestom zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby:
 - pri predaji tovaru miesto v členskom štáte, kam sa podľa zmluvy tovar dodal alebo mal dodať,
 - pri poskytnutí služieb miesto v členskom štáte, kde sa podľa zmluvy služby poskytli alebo mali poskytnúť,
- c) ak sa neuplatní písm. b/, uplatní sa písm. a/.

Podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia, osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody.

Ustanovenie čl. 5 ods. 1 Nariadenia umožňuje žalovať osobu s bydliskom v členskom štáte v inom členskom štáte v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby. Ak sa v žalobe vychádza z viacerých záväzkov vyplývajúcich z jednej zmluvy, súd, na ktorý sa podala, môže určiť, či má právomoc s odkazom na hlavný záväzok.

Vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu majú právomoc súdy podľa miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody (čl. 5 ods. 3 Nariadenia).

Miesto škody je miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu a vznik mimozmluvnej zodpovednosti, priamo spôsobila svoje škodlivé dôsledky osobe, ktorá bola priamou obeťou tejto skutočnosti (rozsudok Súdneho dvora C-220/88 Dumez) a nezahŕňa miesto, o ktorom obeť tvrdí, že na ňom utrpela finančnú škodu na základe pôvodnej škody, ktorá tejto osobe vznikla a ktorú utrpela v inom členskom štáte, aby sa nemohlo vykladať rozširujúcim spôsobom, a to tak, že zahrňuje každé miesto, kde môžu byť pocíťované škodlivé následky tejto skutočnosti spôsobiacej škodu, ktorá sa skutočne objavila na inom mieste (rozsudky Súdneho dvora C-364/93 Marinari a C-168/02 Kronhofer).

V prípade žaloby o náhradu škody je potrebné rozlišovať, či uplatňovaná škoda vznikla porušením zmluvnej povinnosti žalovaného alebo či ide o mimozmluvnú zodpovednosť za škodu. Uvedené rozlišovanie je nevyhnutné pre určenie kritérií pre založenie právomoci súdu. Ak sa uplatňuje zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením zmluvnej povinnosti, aplikuje sa čl. 5 ods. 1 Nariadenia, ak ide o náhradu škody spôsobenú porušením mimozmluvnej zodpovednosti, aplikuje sa čl. 5 ods. 3

Nariadenia. Z toho vyplýva, že aj pri žalobách o náhradu škody sa osobitná právomoc určuje nielen podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia, ako to vyplýva z tvrdení žalobcu, ale aj podľa čl. 5 ods. 1 Nariadenia.

Pre rozhodnutie o právomoci je v danej veci potrebné posúdiť, či medzi žalobcom a žalovaným existuje zmluvný vzťah v zmysle Nariadenia.

Odvolací súd mal za to, že medzi žalobcom a žalovaným existuje zmluvný vzťah, nakoľko aplikoval na vec ustanovenie čl. 5 ods. 1 Nariadenia (strana 9 napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu).

Pojem zmluva (zmluvný vzťah) v zmysle Nariadenia nepredstavuje zmluvu ako dvojstranný právny úkon v zmysle vnútroštátneho práva, ale ide o autonómny pojem, ktorý je definovaný Súdny dvorom.

Zmluva nemusí byť uzatvorená, na to, aby sa mohlo jednáť o „zmluvu“ v zmysle Nariadenia, záväzok musí byť identifikovateľný a dobrovoľne prijatý jednou stranou voči strane druhej (rozhodnutia Súdneho dvora C-26/91 Handte a C-27/02 Engler).

Žalovaný ako rozhodcovský súd dobrovoľne prevzal na seba záväzok rozhodnúť spor (zaviazal sa poskytnúť službu) medzi právnym predchodcom žalobcu, spoločnosťou GENERAL FACTORING, a. s. a Československou obchodní bankou, a. s. za odplatu (odmenu).

Tento záväzok spĺňa aj definíciu služby v zmysle čl. 57 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, podľa ktorého sa za služby považujú plnenia, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb.

Medzi žalobcom a žalovaným teda existuje zmluvný vzťah v zmysle vyššie uvedenej definície. Ide o súkromnú vec medzi dvomi rovnocennými subjektmi práva a podľa rozhodnutia Súdneho dvora č. 29/76 (LTU) ide o vec občiansku a obchodnú spadajúcu do pôsobnosti Nariadenia.

Taktiež aj z obsahu žaloby vyplýva, že žalobca odvodzuje svoj nárok na náhradu škody dodaním nekvalitných služieb (kód 34) na základe zmluvy o poskytovaní služieb (kód 12), ako to vyplýva z č. 1. 3 súdneho spisu.

Zároveň tvrdeniu žalobcu o neexistencii zmluvného vzťahu medzi ním a žalovaným vyvracia aj samotný žalobca v dovolaní (strana 20 dovolania), podľa ktorého bola odmena žalovaného vo výške 840 000 USD a ani pri takto vysokej sume odmeny nebol schopný zabezpečiť, aby bola vec riadne prejednaná. Ak by išlo o zmluvu o poskytnutí služieb, nemohla by byť dojednaná odmena za ich poskytnutie, ktorá bola aj zaplatená.

Žaloba na náhradu škody vzniknutej porušením zmluvnej povinnosti je žalobou zo zmluvy v zmysle čl. 5 a právomoc má súd, v ktorého obvode mala byť splnená zmluvná povinnosť, porušením ktorej vznikla žalobcovi škoda (rozhodnutie Súdneho dvora C-14/76 A.DeBloos, SPRL v. Sociétée commandite par actions Bouyer).

Na základe uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nie je daná právomoc slovenských súdov na prejednanie a rozhodnutie veci v zmysle Nariadenia 44/2001. Žalobca mal žalovaného žalovať na súde v štáte, v ktorom má žalovaný sídlo v súlade s čl. 2 ods. 1 Nariadenia, teda vo Francúzsku, alebo na súde v štáte, kde bola služba poskytnutá, t. j. kde prebehlo, resp. malo prebehnúť rozhodcovské konanie v zmysle čl. 5 ods. 1 Nariadenia, čiže v Rakúsku, keďže rozhodcovské konanie malo prebehnúť vo Viedni.

Zároveň Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že by nebola daná právomoc slovenských súdov ani v zmysle čl. 5 ods. 3 Nariadenia.

Formulácia v čl. 5 ods. 3 sa má chápať tak, že jej cieľom je zahrnúť obe miesta - miesto, kde škoda

vznikla, aj miesto, kde došlo k skutočnosti, ktorá ju spôsobila, a že žalovaného možno žalovať podľa voľby žalobcu na súde v niektorom z týchto dvoch miest (rozsudok Súdneho dvora 21/76 Handelskwekerij G.J. Bier BVv. Minesdepotassé Alsace SA).

Na území Slovenskej republiky nedošlo k vzniku škody, ako to mylne uvádza žalobca. Podľa žalobcu je miestom vzniku škody územie Slovenskej republiky ako miesto, kde by došlo k finančnému plneniu záväzkov, ak by žalovaný neporušil svoju povinnosť riadne zorganizovať a zabezpečiť riadne vedenie arbitráže ako aj ujmu, ktorú utrpel v dôsledku skutočnosti, že na základe rozhodcovského nálezu sa vedie proti žalobcovi exekučné konanie na území Slovenskej republiky.

Uvedený výklad miesta vzniku škody nie je správny a nemá oporu v judikatúre Súdneho dvora. V judikatúre Súdneho dvora je daný výklad miesta vzniku škody. Aj rozhodnutie 21/76, na ktoré v dovolaní poukazuje žalobca, uvádza, že možno žalovať v štáte, kde škoda vznikla a kde došlo k skutočnosti, ktorá ju spôsobila.

V danom prípade je miesto, kde k škode došlo, zhodné s miestom, kde došlo k skutočnosti, ktorá ju spôsobila. Týmto miestom je miesto rozhodcovského konania.

Zároveň miesto vzniku škody podľa komunitárneho práva nie je možné chápať ako miesto, kde žalobca pocítil finančnú ujmu v dôsledku porušenia povinnosti žalovaným. Uvedený záver vyplýva aj z vyššie uvedených rozhodnutí Súdneho dvora C-364/93 (Marinari) a C-168/02 (Kronhofer).

Preto je zrejmé, že Slovenská republika nie je miestom, kde k škode došlo a ani miestom, kde došlo k skutočnosti, ktorá ju spôsobila.

Z uvedeného vyplýva, že ani ak by sa na danú vec malo aplikovať ustanovenie čl. 5 ods. 3 Nariadenia, by nedošlo k založeniu právomoci slovenských súdov.

Nakoľko nedošlo k založeniu právomoci slovenských súdov podľa čl. 5 Nariadenia, slovenské súdy by mali právomoc rozhodnúť danú právnu vec jedine v prípade tzv. tichej prorogácie (podriadenia sa právomoci žalovaným) v súlade s čl. 24 Nariadenia. Pod tichou prorogáciou sa rozumie prorogácia sui generis, kedy je právomoc súdu založená tým, že žalovaný nevznesie námietku nepríslušnosti konajúceho súdu a začne sa proti žalobe obhajovať, k žalobe sa vyjadrí.

Podanie odporu voči európskemu platobnému rozkazu pritom nemožno považovať za zúčastnenie sa na konaní v zmysle článku 24 Nariadenia Rady (rozsudok Súdneho dvora C-144/12 Goldbet Sportwetten GmbH).

V danej veci však nedošlo ani k založeniu právomoci slovenských súdov v súlade s čl. 24 Nariadenia, nakoľko žalovaný sa zúčastnil konania za účelom namietania nedostatku právomoci slovenských súdov.

Keďže nie je daná právomoc slovenských súdov v zmysle čl. 2 ods. 1 Nariadenia, nedošlo k založeniu právomoci podľa čl. 5 Nariadenia a zároveň nedošlo k založeniu právomoci súdu prvého stupňa podľa čl. 24 Nariadenia, odvolací súd zastavením konania pre nedostatok právomoci podľa § 104 ods. 1 O. s. p. neodňal žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a zároveň na skutkový stav aplikoval správny právny predpis (Nariadenie Brusel I), ktorý aj správne aplikoval. Preto v tejto časti odvolací súd otázku právomoci slovenských súdov aj správne právne posúdil a nedopustil sa ani namietanej vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Inú vadu konania dovolateľ označil nasledovne: „odvolací súd rozhodoval o odvolaní meritórne, hoci mal odvolanie odmietnuť, odvolací súd porušil ustanovenia o dokazovaní tým, že vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy a napadnuté rozhodnutie odvolacieho

súdu je nepreskúmateľné“.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. V prípade, že v konaní dôjde k porušeniu ktoréhokoľvek z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku ako zákona upravujúceho konanie od jeho začiatku až po skončenie, možno takéto porušenie hodnotiť ako konanie postihnuté vadou. Iné vady, mimo vád uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p., sú spôsobilým dovolacím dôvodom len za predpokladu, že mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dôvody, pre ktoré možno odmietnuť odvolanie, sú taxatívne vymenované v ustanovení § 218 ods. 1 O. s. p. Z obsahu súdneho spisu má dovolací súd preukázané, že odvolanie žalovaného bolo podané včas, bolo podané oprávnenou osobou - účastníkom konania, ktorému súd prvého stupňa jeho procesný návrh zamietol, odvolanie nesmerovalo voči rozhodnutiu uvedenému v ustanovení § 202 ods. 3 O. s. p., odvolanie žalovaného obsahovalo náležitosti uvedené v ustanovení § 205 O. s. p. a napadnuté rozhodnutie nezaniklo inak. Odvolací súd preto postupoval správne, ak vecne preskúmal odvolanie žalovaného.

K námietke dovolateľa týkajúcej sa ustanovení o dokazovaní najvyšší súd uvádza, že odvolací súd sa v konaní nedopustil namietanej vady. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní žalovaného výlučne skúmal, či sú splnené procesné podmienky na konanie o veci samej, či je daná právomoc súdov, pričom vo svojom rozhodnutí vychádzal z jednotlivých ustanovení Nariadenia a judikatúry Súdneho dvora. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu o nedostatku právomoci súdu prvého stupňa na konanie vo veci nebolo potrebné vykonať dokazovanie. Ak dospel odvolací súd k záveru, že nie je daná právomoc súdu prvého stupňa na konanie a rozhodovanie vo veci, nebol povinný sa vysporiadavať s jednotlivými dôkazmi žalobcu, pre ktoré sa domnieval, že právomoc Okresného súdu Prešov bola daná. Pre celkovú presvedčivosť rozhodnutia o nedostatku procesnej podmienky v podobe absencie právomoci súdu postačuje konštatovanie, že nie je daná právomoc súdu, z akého dôvodu a na základe akého ustanovenia právneho predpisu dospel súd k takému záveru.

Žalobca v dovolaní namietal aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Tento dovolací dôvod nie je opodstatnený, nakoľko napadnuté rozhodnutie je odôvodnené podľa § 157 ods. 2 O. s. p. Odvolací súd uviedol, prečo dospel k záveru, že rozhodovaná vec nepatrí do právomoci slovenských súdov a dostatočným spôsobom vysvetlil prečo nedošlo k založeniu právomoci slovenského súdu na konanie a rozhodovanie vo veci v zmysle čl. 5 Nariadenia. Jeho rozhodnutie je logické, presvedčivé a preskúmateľné je záver odvolacieho súdu i z hľadiska právnej argumentácie o dôvodnosti odvolania.

Na základe uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že konanie nebolo postihnuté inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z obsahu dovolania je tiež zrejmé, že dovolateľ nesúhlasí s právnym posúdením veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

K dovolacej námietke žalobcu týkajúcej sa nesprávneho posúdenia veci, ktorou namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nadbytočné, lebo o tom, že sú splnené procesné podmienky, sa nevydáva osobitné rozhodnutie, dovolací súd uvádza, že súčasťou práva na súdnu ochranu je aj právo, aby súd rozhodol o každom procesnom návrhu účastníka prihliadajúc na špecifické okolnosti konkrétneho prípadu. V danej veci bolo potrebné, aby súd rozhodol o tom, či sú dané procesné podmienky (či je daná

právomoc súdu), nakoľko táto otázka bola v konaní pred súdom prvého stupňa sporná, a to aj s ohľadom na dĺžku konania, kedy sa súd zaoberal otázkou právomoci (takmer 3 roky), ako aj s ohľadom na zásadu hospodárnosti konania, aby nedošlo k zbytočnému navyšovaniu trov konania. Preto súd prvého stupňa a následne odvolací súd nepochybili, ak rozhodli o (ne)existencii procesných podmienok.

Dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú ani námietku žalobcu týkajúcu sa neefektívneho podania odporu. Podľa čl. 16 ods. 5 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 (ďalej len „nariadenie o európskom platobnom rozkaze“), odpor podpisuje odporca alebo, ak má ustanoveného právneho zástupcu, jeho zástupca. Nariadenie o európskom platobnom rozkaze neobsahuje žiadne osobitné požiadavky na plnomocenstvo, na základe ktorého môže zástupca konať v mene žalovaného. Ustanovenie čl. 26 nariadenia o európskom platobnom rozkaze odkazuje na procesné otázky neriešené v nariadení na vnútroštátne procesné právo. Otázka procesného zastúpenia účastníka konania advokátom je upravená v ustanoveniach § 25 ods. 1 a § 26 ods. 4 O. s. p. Ani uvedené zákonné ustanovenia nekladú na náležitosti plnomocenstva požiadavky uvedené žalobcom v dovolaní. Jednotlivé náležitosti plnomocenstva na zastupovanie v súdnom konaní možno vyvodit' z právnej úpravy zastúpenia obsiahnutej v ustanoveniach § 31 a 32 Občianskeho zákonníka. Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že plnomocenstvo musí obsahovať označenie osoby, ktorá plnomocenstvo udelila, označenie osoby, ktorej bolo plnomocenstvo udelené, rozsah splnomocnenia a podpis splnomocniteľa. Z plnomocenstva z 25. januára 2012 vyplýva, že tieto požiadavky sú splnené, a preto je potrebné považovať odpor žalovaného voči európskemu platobnému rozkazu za účinne podaný.

Pretože napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správne, keďže nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p., inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo by napadnuté rozhodnutie spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Najvyšší súd Slovenskej republiky o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V danej veci Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 14. januára 2015 č. k. 1Cob/88/2014-1169 vrátil vec súdu prvého stupňa na rozhodnutie o náhrade trov konania.

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania súd prvého stupňa doposiaľ nerozhodol.

Dovolací súd vychádzal z názoru, že ak právny predpis výslovne neupravuje určitú skutkovú podstatu alebo ju upravuje len čiastočne, neznamená to, že takúto situáciu nemožno vyriešiť. Právna teória aj súdna prax v obdobných prípadoch pripúšťajú, že na skutkovú podstatu zákonom neriešenú (alebo riešenú len čiastočne) sa analogicky aplikuje také ustanovenie zákona, ktoré upravuje podobnú skutkovú podstatu. Použitie analógie môže aj v procesnom práve predstavovať také riešenie procesnej situácie, ktoré zodpovedá účelu zákona. Možnosť analógie pri aplikácii procesných noriem upravujúcich rozhodovanie súdu o trovách konania nevyklučuje ani judikatúra ústavného súdu (viď uznesenie ústavného súdu z 1. marca 2012 sp. zn. IV. ÚS 107/2012).

Tak, ako je pre účastníka konania na súde prvého a druhého stupňa dôležité, aby bolo čo najskôr rozhodnuté vo veci samej, je pre neho rovnako dôležité, aby v dovolacom konaní bolo čo najskôr rozhodnuté o dovolaní smerujúcom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej; rozhodnutie o trovách dovolacieho konania má aj tu pre účastníka konania spravidla až druhoradý význam.

V danom prípade treba pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania posúdiť viacero otázok, ktoré na súdoch nižších stupňov neboli dosiaľ riešené a posúdené právoplatným rozhodnutím súdu o trovách konania. Najvyšší súd, ktorý v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O. s. p.), nemá procesné nástroje na to, aby si pre účely svojho rozhodovania obstaral potrebné skutkové podklady. Navyše, ak by v takomto prípade o trovách dovolacieho konania predsa len

rozhodol, bolo by jeho rozhodovanie spojené s posudzovaním otázky významnej aj pre rozhodovanie súdov nižších stupňov o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, ktorá ale má byť vyriešená a právoplatne rozhodnutá najskôr týmito súdmi.

So zreteľom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O. s. p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (rovnako aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 1. júla 2015 sp. zn. 3Cdo/12/2015).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.